

KILLAN

Killa har nu totalrestaurerats och återfått sin forna glans. Och det är hon förvisso värd – för utan Killan hade vi inte haft något Vitemölla. Killans vatten var en av förutsättningarna för att Vitemölla som samhälle skulle uppstå och bestå. Kring Killans utflöde samlade sig den första samlade bebyggelsen i Lejet vid början av 1700-talet

Killan springer fram ur två vattenådror i backen och källvattnet rann ursprungligen ner genom samhället i en liten bäck.

I början på 1900-talet ordnades en bassäng av stenhällar för att underlätta tvätt, och på 1930-talet uppfördes den överbyggnad som idag inrymmer Killan. År 1910 leddes bäckens vatten ner till havet via en rörledning. Denna utmynnar nu i norra delen av hamnen vid slipen.

Killan var samhällets stolthet under förra århundradet och var ett viktigt återkommande ärende på stämman då Vitemölla var municipalsamhälle åren 1900–1951. Från Killan hämtade de flesta vitemyllingar sitt dricksvatten – ofta kom personer kånkande på en eller två spannar vatten som skulle användas till att dricka eller att koka kaffe . Kaffet blev aldrig så gott som på Killevann.

Och här skurades mattor och sköljdes tvätt. Ofta kokade man tvätten hemma och rullade den med rullebör till Killan för sköljning. Tvätten bankades därefter med klappeträ på en träbänk för att man skulle få bort så mycket vatten som möjligt. Bodil kommer att lite senare visa hur det gick till.

Det var alltid liv och rörelse kring Killan och den användes från morgon till kväll. Ofta var det kö.

Vid Kiviks marknad leddes många hästar till Killan för att dricka. Avgiften för detta var blygsam, men bidrog ändå verksamt till municipalstämmans budget.

Killans överbyggnad reparerades 1999 genom frivilliga krafter i lejet – främst Einar Jönsson - och i år totalrestaurerades alltså Killan. Det är Simrishamns kommun som har beslutat och bekostat denna restaurering och det skall kommunen ha all heder och tack för. För att markera detta har vi bett kommunalrådet Anders Johnsson att återinviga Killan.

Killan var alltså en centralpunkt på Lejet. Två andra centrala punkter var Möllan med anor från 1500-1600 talen och Kruet – Krogen som fick sin blomstring vid andra hälften av 1700-talet och in i 1800-talet. På Kruet kunde myllingarna förstärka Killans goda vatten med mer alkoholhaltiga drycker. Som en manifestation av detta serverar vi idag både vatten och livets vatten.

Så här långt är allt frid och fröjd. Men jag måste tyvärr också meddela att det kommit lite malört i glädjebägaren. För säkerhets skull har vi nämligen låtit analysera Killans vatten i ett laboratorium och det besked vi fick i går är entydigt – vattnet innehåller för mycket kolibakterier och bör ej drickas.

Nu har Morten Persson och jag varit lyckligt ovetande om detta när vi förberett dagens fest och vi har druckit rätt mycket av vattnet utan att märka några negativa biverkningar. Men som sagt – enligt laboratoriemässiga prov bör vattnet ej drickas.

Konsekvensen av detta är att det vatten ni serverats i glaset är vanligt kranvatten.

Trots denna malör föreslår jag att vi skålar för Killan i detta vatten samt i det livets vatten som ni också bjudits på.

Skål för Killan

Härmed **avtäckes** den minnesplatta som satts upp till åminnelse av dagens högtidliga återinvigning.

Innan jag överlämnar ordet och saxen till kommunalrådet Anders Johnsson vill jag överlämna de första tolv signerade exemplaren av det buteljerade Killevattnet till personer som gjort sig särskilt förtjänta härav:

- 1-2 Peter Hägg och Bertil Ask som utfört det reella restaureringsarbetet
- 3-4 Anders Johnsson och Lage Engebo, Simrishamns kommun som beslutat om och bekostat restaureringen
- 5 Hasse Karlsson som målat och signerat den akvarell som utgör etiketten på Killevattnet
- 6 Leif Malmströmer som kom på idén att buteljera vattnet
- 7-8 Åke Lindberg och Morten Persson som buteljerat och etiketterat vattnet
- 9 Tommy Andersson som lagat Killans kar, restaurerat tvätt- och skurbockarna samt röjt tomten kring Killan
- 10 Einar Jönsson som stod för reparationen av Killan för drygt tio år sedan
- 11 Sven Hammar som skrivit ett intressant kapitel om Killan i "Möllingar minns"
- 12 Bodil Andersson som demonstrerar hur man skurar trasmattor i Killan

Vi kommer nu till den högtidliga **återinvigningen** som skall förrättas av kommunalrådet Anders Johnsson.

Först skall Lejets förste hornblåsare Sverker Andersson stöta i byahornet och därefter är det Anders Johnssons tur att klippa av det blå-gula bandet.